

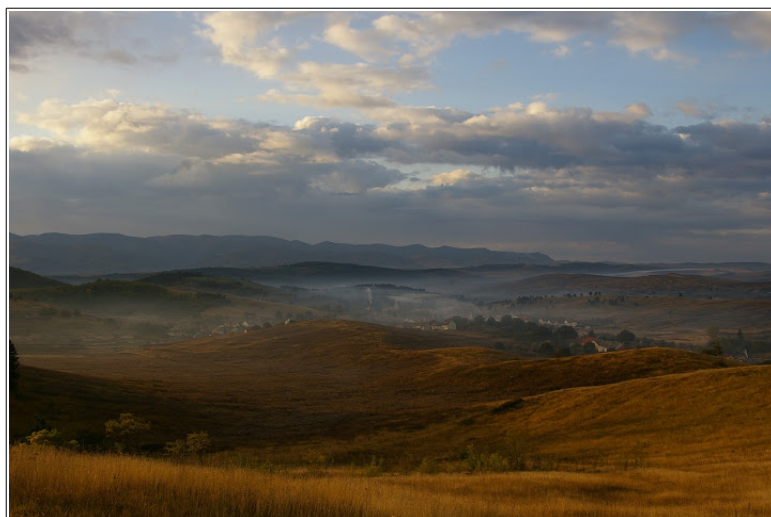
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A Borsodbótai Kotyindó-tető (HUBN20017) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

Eger
2014

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező

Schmotzer András
Gyórfy Hunor

Közreműködő szakértők

Csikos Valéria
Gombkötő Péter
dr. Juhász Péter
Kalmár Zsuzsanna
dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Kovács Tibor
Mező Hedvig

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.
(Debrecen)

Fotók:

Gyórfy Hunor

Tartalomjegyzék

1.A terület azonosító adatai.....	1
1.1.Név.....	1
1.2.Azonosító kód.....	1
1.3.Kiterjedés.....	1
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	1
1.4.1.Jelölő élőhelyek.....	1
1.4.2.Jelölő fajok.....	1
1.5.Érintett települések.....	1
1.6.Egyéb védettségi kategóriák.....	1
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	2
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2.Településrendezési eszközök.....	2
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	2
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	2
1.7.5.Halgazdálkodási tervek.....	3
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	3
1.7.7.Egyéb tervek.....	3
2.Veszélyeztető tényezők.....	3
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	5
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	5
3.1.1.Fő célkitűzések.....	5
3.1.2.További célok.....	5
3.2.Kezelési javaslatok.....	5
3.2.1.Élőhelyek kezelése.....	6
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	24
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések.....	24
3.2.4.Kutatás, monitorozás.....	24
3.2.5.Mellékletek.....	26
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	29
3.3.1.Agrártámogatások.....	29
3.3.2.Pályázatok.....	31
3.3.3.Egyéb.....	32
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	32
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök.....	32
3.4.2.A kommunikáció címzettjei.....	33
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	33
4.Térképek.....	34
5.Fotódokumentáció.....	44

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 201-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a Pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapján képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételeinek részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Borsodbótai Kotyindó-tető kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20017
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	297,5 ha
--------------------------------	----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 5130 – Boróka (*Juniperus communis*)-formációk fenyérekben vagy mészkedvelő gyepekben
- 6210* – Meszes alapközetű féltérmetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

1.4.2. Jelölő fajok

- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)

(*-val jelölve a kiemelt jelentőségű élőhely)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Borsodbóta	Borsod-Abaúj-Zemplén	181,82	22,4
Sáta	Borsod-Abaúj-Zemplén	115,68	7,0

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
védett természeti		Lázberci Tájvédelmi Körzet	120,52 ha	136/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
terület				Lázbérci Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
különleges madárvédelmi terület	HUBN 10003	Bükk-hegység és peremterületei	120,52 ha	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
országos ökológiai hálózat		magterület	296,87 ha (100%)	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A Lázbérci Tájvédelmi Körzet védett területeire egyelőre nincs elfogadott természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Megyei területrendezési tervek:
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 10/2009. (V. 5.) számú rendelete a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területrendezési Terv szabályzatáról (http://www.baz.hu/terrend/10_2009%20rendelet%20%20szoveg.pdf)
- Településrendezési tervek:
 - Borsodbóta község 15/2004. (XII. 20.) sz. önkormányzati rendelete
 - Sáta község vonatkozásában nincs elfogadott építési szabályzat

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékségi területén található és a Bánhorváti erdőtervezési körzetbe tartozik. A körzeti erdőterv 2012. január 1. és 2021. december 31. között hatályos.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.) (http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján)

Az érintett vadgazdálkodási egység: 651010 számú földtulajdonosi vadászati közösség. Cím: 3519 Miskolc, Görömbölyi u, 50. Az üzemtervet jóváhagyó határozat száma: 14.4/820-62975-1/2007 (érvényes: 2017.02.28-ig).

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-6. azonosítóval rendelkező „Sajó a Bódvával” egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április):http://vizeink.hu/files3/2_6_Sajo_a_Bodva-val_VGT.pdf

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb, a tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	70	félszáraz gyepek (6210) A fátlan jelölő élőhelyek a kaszálás felhagyása miatt különösen veszélyeztetettek az inváziós növényfajok, vagy a természetes szukcesszió térfoglalása által. A probléma komplex, hiszen ezáltal a felégetés veszélye is megnő.
A02	kaszálási mód változása	H	30	
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	50	félszáraz gyepek (6210) A felhagyott, és a vad által bolygatott területeken folyamatos az inváziós növények térhódítása. Az akác foltok felől az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) sarjak terjedése, avartüzek után magról kelése, valamint az aranyvessző (<i>Solidago</i> sp.) polikormonok megjelenése jelent veszélyeztető tényezőt.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	70	félszáraz gyepek (6210) A felhagyott területeken a természetes vegetáció cserjefajai jelennek meg a jelölő élőhelyek társulásainak rovására, mely kb. 10% mérték felett már nem kívánatos.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	M	50	félszáraz gyepek (6210) A nem kezelt fátlan élőhelyeken a siskanádtippan (<i>Calamagrostis epigeios</i>) és a fenyérfű (<i>Bothriochloa ischaemum</i>) a gyepek, fajkészletének a leromlását jelzi.
J01.01	leégés	M	80	félszáraz gyepek (6210), leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) A felhagyott területek leégése, különösen a nagy mennyiségű fűavar

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				felhalmozódása és átizzása révén komoly károkat okozhat a közösségi jelentőségű élőhelyek társulásaira, valamint a jelölő, és védett fajokra nézve. További káros hatás a még meglévő idős gyümölcsfák károsítása, gyengítése, elpusztítása.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	H	95	félszáraz gyepek (6210), leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) A túltartott vadállomány, különösen a vaddisznó a gyepek állandó bolygatásával egyrészt fizikailag veszélyezteti a jelölő élőhelyeket és jelölő fajként szereplő leánykökörcsint (<i>Pulsatilla grandis</i>), másrészt a megbolygatott talajfelszín kiindulási pontként szolgál inváziós fajok terjedéséhez, illetve ellehetetleníti a területkezelést (pl. gépi kaszálás).
A04.01	intenzív legeltetés	L	10	félszáraz gyepek (6210) Az intenzív legeltetés (elsősorban szarvasmarha) hatására növénymentes erodált foltok alakulhatnak ki, ahol a fűvek és kétszikűek regenerációja problémás lehet.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	15	félszáraz gyepek (6210), közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) Az érintkező művelt kiskertek felől, illetve a belterületekről kikerülő kemikáliák a félszáraz gyepek esetében fajösszetétel változást, leromlást okozhatnak. A kemizálás révén a denevérfauna lehetőségei is szűkülhetnek (pl. táplálékbázis csökkenése).
K01.01	erózió	L	5	félszáraz gyepek (6210) A gyér növényzeti foltokkal rendelkező lejtőkön a csapadék hatására jelentős eróziós árkok, vízmosások alakulhatnak ki. Ezeken a gyom és inváziós fajok megtelepedése hamarabb következik be, mely az érintkező természetes gyepeket is veszélyeztetheti.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco Brometalia*) (*fontos orchidea-élőhelyek) (6210)
- leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található nagy kiterjedésű sztyeppesedő félszáraz gyepek, valamint a hozzájuk köthető növény- és állatvilág kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a félszáraz gyepek (6210) cserjésedésének, akácosodásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A késő tavaszi avartüzek megakadályozása a leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*), és a nem jelölő státuszú piros kígyószisz (*Echium russicum*) populációk védelme érdekében;

3.1.2. További célok

- Az inváziós fafajjal (akác /*Robinia pseudoacacia*/) fertőzött erdőállományok természetességének fejlesztése;
- A területen található, a félszáraz- és sztyepprét élőhely típusokba nem sorolható másodlagos gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének (cél a jelölő gyepléves élőhely típusú /6210/ alakulás) elérése, elsősorban legeltetéssel/kaszálással, illetve a cserjésedés, akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Piros kígyószisz (*Echium russicum*) esetén, alacsony virágzási arány (>20 tő) esetén maggyűjtés, mesterséges szaporítással;
- Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*) esetén, alacsony virágzási arány (>50 tő) esetén (szubpopulációként) maggyűjtés, mesterséges szaporítással;
- Minden jelentősebb épületlakó denevérkolónia esetében biztosítani kell a szálláshelyek zavartalanságát és a kedvező adottságok (pl. megfelelő méretű berepülőnyílások, héjazat) fenntartását. Szaporodási időszakban gondoskodni kell minden jelentősebb épületlakó denevérkolónia esetében az épületek díszkivilágításának mellőzéséről.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlannyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos (összesen 392 élőhelyfolt), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhellyé alakítható fejlesztési területeket.)

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt. Új bányatelek kialakítása nem javasolt (ökológiai hálózat magterületi státuszról is következően). Turisztikai infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: félszáraz gyepek, száraz legelők és cserjések

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen belül a legnagyobb kiterjedéssel bíró, és leginkább egységes képet mutató kezelési egység. Eredetük szerint korábban is zömmel legelők voltak, csak kisebb részük a felhagyott szántó vagy gyümölcsös. Ezek a területek őrizték meg leginkább egykori jellegüket, mely napjainkban a kaszálásos és legeltetési gyephasznosítás felhagyása miatt egyre romlik. A kezelési egység

élőhelyet ad a közösségi jelentőségű és jelölő fajokon túl hazai viszonylatban is védett orchidea, és len (*Linum spp.*) fajoknak, és a nagy pacsirtafűnek (*Polygala major*).

Jellegéhez hozzátartoznak a legelőkön álló, hazai lombos fajokból, esetleg gyümölcsfákból álló szoliter fák vagy facsoportok, vagy kisebb bokros foltok, melyek jól tagolják, és változatossá teszik az élőhelyet.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4); galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)/ érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 - Meszes alapközetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco Brometalia*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*); piros kígyószisz (*Echium russicum*).
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta 057b (részben), 057c, 058, 059, 060, 062/1b (részben), 062/2, 062/4, 074, 075, 076, 077, 078, 080, 081/1, 081/2, 082 (részben), 084 (részben), 090, 091, 092, 093, 0100 (részben), 0102, 0112, 0113, 0115, 0116/1, 0116/2, 0117, 0118, 0119, 192, 195, 1945/2, 1967, 2101/1, 2101/3, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 3135, 3136, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, SÁta: 013a, 013b, 014/10, 014/11, 014/14 (részben), 014/15, 014/16a, 014/16b (részben), 014/16c, 014/16g (részben), 014/16h, 014/2, 014/3, 014/4, 014/6, 014/7, 014/9, 015 (részben), 016/3, 016/4, 016/5, 016/6, 016/7 (részben), 016/8 (részben), 088, 089/2a, 093/1, 093/3 (részben), 093/4
- érintett erdőrészlet(ek): Borsodbóta: 17 B, SÁta: 13 CE (részben), 13 H (részben)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Általános javaslat, hogy a kezelési egységhez tartozó területeken művelési ágtól függetlenül (szántókon és gyepeken egyaránt) gyepgazdálkodás történjen.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Bánhorváti erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felületés nem megengedett (GY01).
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02).
- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Hengerezés nem megengedett (GY11).
- Kiszántás nem megengedett (GY13).

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22).
- Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását (GY23).
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet (GY24).
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (GY27).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani (GY32).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni (GY34).
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal (GY59).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarha (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár) (GY70).
- A gyepeket évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni (GY82).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező (GY106).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a Borsodbóta 069, 078, 0102 ingatlanokon jelenleg is gyeprekonstrukciós munkákat végez a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (cserjeirtás, kaszálás) KEOP pályázat keretében (2013-2015). A rekonstrukciót követően a fenntartó használat (legeltetés és kaszálás) keretében a kezelés fenntartható. Ennek módja vagy a nemzeti park igazgatóság saját vagyongazdálkodásában történő hasznosítása vagy bérleti szerződés keretében helyi gazdálkodó kezelésében).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Nem támogatható a területen olyan infrastruktúra létesítése, vagy olyan jellegű tevékenység engedélyezése, mely a jelölés alapjául szolgáló élőhely területének csökkenésével, vagy állapotának romlásával jár.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az elmúlt évtizedek során fokozatosan megszűnő, a terület kiváló ökológia állapotát biztosító külterjes gyepgazdálkodás letűntével a természetes folyamatok (szukcesszió), és antropogén hatások komplexe (égetés, inváziós növényfajok térhódítása, esetenkénti gyepfeltörés, vadhatás) terheli a természeti értékeket jelenleg még nagy számban őrző területeket. A területek kontrollált használatbavétele (legeltetés vagy kaszálás) garanciát jelentene a természeti állapot megőrzésére és javítására. A gyepterületeken alkalmilag a haris is megjelenik fészkelőként, így indokolt volt nevesíteni az a védőterület kijelölésére vonatkozó előírás javaslatot.

KE-2 kezelési egység: völgytalpi mocsárrétek, magasásosok, ligeterdő fragmentumok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartozó élőhelyek jelenlegi állapotukban erősen leromlottak, feldarabolódtak. Rajtuk esetleges módon időnkénti kaszálás vagy szárazzás történik, egyes részeit folyamatosan terhelik legelő és taposó, dagonyázó szarvasmarhák és bivalyok.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: B5 – Nem zsombékoló magassárrétek, D34 – Mocsárrétek, J5 – Égerligetek, OB – Jellegtelen üde gyep, P1 – Óshonos fafajú fiatalosok / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 067, 068 (részben), 069, 070, 071, 073
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Szükséges a területek művelési ágtól független fizikai lehatárolása, és az állattállomány teljes kizárásával szakszerű gyepgazdálkodás kivitelezése, továbbá a meglévő faállomány kímélete és fejlesztése. A kezelési egység területén felverődő spontán égeresek és füzesek megőrzésére törekedni kell.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

A fásításra vonatkozó előírásokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény és végrehajtási rendeletei tartalmazzák.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése (E06).
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása (E58).
- Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása (E66).

Vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges (V05).
- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos (V07).
- November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V45).
- Élőhely-rekonstrukció (V63).
- A legeltetés tilos (V66).

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett (GY02).
- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Kiszántás nem megengedett (GY13).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20).
- Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását (GY23).
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell (GY31).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).

- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni (GY34).
- A legeltetés tilos (GY35).
- Kaszálás július 15. után lehetséges (GY74).
- 10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként (GY94).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező (GY105).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás (GY112).

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó, nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyrekonstrukciós jellegű javaslatok a gazdálkodással kapcsolatos javaslatok felsorolásával rögzítésre kerültek.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Nem támogatható olyan beruházás vagy tevékenység, mely a vizes élőhelyek területét vagy természeti értékét csökkenti, illetve az őket fenntartó vízutánpótlás mennyiségét vagy minőségét rontja.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A területek vizes élőhelyként pillanatnyilag nem vehetők számításba. Az egykori vizes élőhelyek maradványai a helytelen területhasználat, fakivágás, legeltetés és taposás következtében feldarabolódtak, degradálódtak, és részben inváziós növényekkel települtek be. Egykori állapotuk visszaállítása egyedül következetes kezelés mellett képzelhető el.

KE-3 kezelési egység: honos zonális erdők

(a) A kezelési egység meghatározása:

Kis területű, felaprózódott élőhelyfoltok, melyek egy része üzemtervezett erdőként nyilvántartott, más részük fásításnak minősül. Faállományuk zömmel fiatalabb korosztályú őshonos fafajok alkotják, vagy pionír erdőnek tekinthetők.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok, K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91G0 - Pannon gyertyános-tölgyesek, 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 057b (részben), 082 (részben), 083/1, 083/2, 083/3, 084 (részben), 085 (részben), Sáta: 014/14 (részben), 014/16a, 015 (részben), 016/11b (részben), 016/7 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Borsodbóta: 14 A (részben), 22 A1 (részben), 22 B, Sáta: 13 B (részben), 13 G (részben), 13 J (részben)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a természetközeli erdőgazdálkodás elveinek alkalmazása a gazdálkodási tevékenység során.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gazdálkodás általános kezelési előírásait a Bánhorváti Tervezési Körzet Körzeti Erdőterve, továbbá az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény és végrehajtási rendeletei tartalmazzák.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodásra köthető előírás javaslatok:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés (E03).
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése (E07).
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08).
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel) (E13).
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása (E16).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25).

- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban (E26).
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása (E28).
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása (E29).
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai (E31).
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése (E33).
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magszóró fa meghagyásával (E34).
- Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában (E37).
- A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tö- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot (E40).
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között (E44).
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal (E51).
- Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása. (E52).
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása (E58).
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő teljes körű mellőzése. (E65).
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
 - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember
 - Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
 - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
 - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
 - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
 - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.(E70)

Vadgazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok:

- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01).

- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni (VA02).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a fent javasolt szempontok megvalósítása egyaránt biztosítaná az élőhely rekonstrukcióját, és fejlesztését.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A fenntartási javaslatok elsősorban a kezelési egység erdőállományai jövőbeli természeti értékének javítását szolgálják. Természeti értékük fragmentáltságuk, fiatal korosztályuk miatt nem magas, de megfelelő kezeléssel és a korosbodással ez növekedhet, jó természetességű későbbi erdőállományok kialakításához jelenthetnek alapot. A fásítások esetében a fahasználat bejelentéshez kötött elvégzése, vagy a jogszabályok ismeretének hiánya, illetve a települések viszonylagos közelsége magában hordozza a természetvédelmi céloktól eltérő fahasználat engedélyezését, vagy az illegális fahasználat esélyét.

KE-4 kezelési egység: akácok és egyéb származékdők

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység erdőállományainak egy része a legutóbbi (2012. évi) erdőtervezés során kapott erdőtervi jelet. Ezek egy része fiatalabb, akáccal önerdősült területek. Az újonnan erdőtervezés alá vont területek magas aránya jelzi az akácok spontán terjedése által jelentett potenciális veszély mértékét. Fenyves származékdő kis kiterjedésben található a kezelési egységben, eredetük teljes mértékben mesterséges telepítésre vezethető vissza. Néhány erősen záródáshiányos fenyvesben védett fajokban gazdag, jó természeti állapotú félszáraz gyep található, ugyanakkor az Erdőtörvény által előírt pótlás a sovány termőhelynek és gyakori felégetésnek felróhatóan nagy nehézségekbe ütközik.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: E34 – Hegy-dombvidéki sovány gyepok és szőrfűgyepok, H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, OB – Jellegtelen üde gyepok, P2b, S4 – Erdei- és feketefenyvesek, S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai, T8 – Extenzív szőlők és gyümölcsösök, U11 – Út- és vasúthálózat / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 - Meszes alapkövetű féltermészetes száraz gyepok és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*), 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség

- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 063, 079, 084 (részben), 085 (részben), 088, 089, Sáta: 014/14 (részben), 014/16a, 014/16h, 015 (részben), 016/11b (részben), 016/7 (részben), 016/8 (részben), 089/2b
- érintett erdőrészlet(ek): Borsodbóta: 9 A, 9 B, 9 C, 11 A, 14 A (részben), 15 A, Sáta: 13 A (részben), 13 B (részben), 13 C, 13 CE (részben), 13 E, 13 G (részben), 13 H (részben), 13 J (részben), 13 NY (részben), 15 A, 15 NY

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Adminisztratív eszközökkel (erdőterv módosítás) el kell érni a hiányos foltokon „tisztás” vagy „terméketlen” kategóriák lehatárolását, vagy az erdőterület termelésből való végleges kivonásával és művelési ág váltással gyepterületté minősítést. Ezek a lehetőségek a problémás területeken felújítási kötelezettséggel terhelt gazdálkodó érdekeit is szolgálják.
- A spontán terjedés gátlásához, és a gazdálkodó erdővagyonának védelméhez egyaránt szükséges a területek égetésének megakadályozása.
- Az erdőterületek természetességének javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezhetik. A honos fafajösszetételre vonatkozó előírás javaslatok fejlesztésként jelentkeznek.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gazdálkodás általános kezelési előírásait a Bánhorváti Tervezési Körzet Körzeti Erdőterve, továbbá az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény és végrehajtási rendeletei, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodásra köthető előírás javaslatok:

- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08).
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével (E09).
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával (E11).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete (E19).
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25).
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban (E26).
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is (E30).

- A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot (E40).
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47).
- A vágásterületen történő égetés mellőzése (E50).
- Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal (E51).
- Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal (E56).
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása (E57).
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése (E61).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatá és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása (E62).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatá során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is) (E64).
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése (E65).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepl) történő hasznosítása (E67).
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyl és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően (E68).
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása (E69).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően (E73).
- A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása (E78).

Vadgazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyrekonstrukciós jellegű javaslatok a gazdálkodással kapcsolatos javaslatok felsorolásával rögzítésre kerültek.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az akácos állományok esetében törekedni kell arra, hogy területfoglalásuk ne növekedjen a szomszédos élőhelyek rovására. A véghasználatok során minden hazai lombos fafajhoz tartozó faegyed, hagyásfa kímélete szükséges, ezzel is törekedve a honos fafajok arányának javítására.

A fenyves származékerdők esetében a záródáshiányos, sínylődő állományok pótlásához nem kell ragaszkodni, különös tekintettel az alattuk több helyen megtalálható jó állapotú, védett fajokban is gazdag félszáraz gyepekre. A megfogalmazott adminisztratív jellegű intézkedések (erdőterv módosítás, esetleges művelési ág módosítás) is a jelölő státuszú élőhelytípus megőrzését hivatott szolgálni.

KE-5 kezelési egység: szántóterületek és fiatal erdőtelepítések

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen előforduló szántótagok kevésbé tudnak olyan mozaikoló, szegélyhatást elérni, mint a kisparcellás szántók. Ennek ellenére zömük jó természeti értéket képviselhet, hiszen napjainkban hasznosításuk elsősorban a gyepgazdálkodás jellegének felel meg (lucernások, vetett gyepek). Ennek megfelelően a javaslatok között gyepgazdálkodásra vonatkozók is szerepelnek. Az ilyen területek újbóli feltörése kevésbé kívánatos, a környező gyepeknek megfelelő magkeverékkel vagy kaszálékkal történő felülvetésük viszont támogatandó. A kisparcellák szántóként hasznosítása az élőhelyek mozaikolása, a szegélyhatás fokozása, esetleg megritkult vagy védett szántóföldi gyomfajok (pl. konkoly /*Agrostemma githago*/) megőrzése szempontjából hasznosnak ítéltető. A területek összességükben védett fajok, esetleg fokozottan védett madárfajok táplálkozóterületeként számon tarthatók. A kezelési egység magába foglal olyan szántókon, illetve parlagokon kivitelezett erdőtelepítéseket, melyek fiatal kora és megjelenése inkább még a nyílt szántókéhoz hasonló.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: P1 – Őshonos fafajú fiatalosok, T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák / érintett Natura 2000 élőhelyek: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 061, 062/1a, 062/1b (részben), Sáta: 014/16b (részben), 014/16d, 014/16f, 014/16g (részben), 093/3 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Borsodbóta: 28 A, 28 B1, 28 B2, 28 NY

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a természetközeli mezőgazdálkodás elveinek alkalmazása a gazdálkodási tevékenység során. A területek esetleges visszagyepesítésével, vagy kisparcellás szántóként való hasznosításával jelentősen javulna az élőhelyek ökológiai állapota. Amennyiben visszagyepesítésre kerülne sor, akkor célszerű a környező gyepeknek megfelelő magkeveréket vagy kaszálékot alkalmazni. Évelő pillangósok telepítése és termesztése is az élőhelyek javítását szolgálná.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepeként hasznosított területek esetén a gyepek művelési ágú területekhez hasonlóan a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

A fiatal erdőtelepítések esetében a gazdálkodás általános kezelési előírásait a Bánhorváti Tervezési Körzet Körzeti Erdőterve, továbbá az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló

2009. évi XXXVII. törvény és végrehajtási rendeletei tartalmazzák.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Erdőgazdálkodásra köthető előírások:

- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése (E06)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése (E07)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása (E28)

Gyepterületekre vonatkozó előírások:

- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (GY27).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29).
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni (GY34).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).

Szántóterületekre vonatkozó előírások:

- Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos (SZ01).
- Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező. (SZ04).
- Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni (SZ05).
- Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható (SZ07).

- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni (SZ09).
- Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható (SZ10).
- Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki (SZ12).
- A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni (SZ14).
- A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni (SZ18).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges (SZ20).
- Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos (SZ22).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Rovarölő szerek nem alkalmazhatók (SZ25).
- Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár (SZ28).
- Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t (SZ34).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).
- 5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra (SZ38).
- Kijelölt területen évelő szálas pillangós takarmánynövényeket (évelő szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig (SZ39).
- Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos (SZ43).
- Lejtőirányú művelés nem megengedett (SZ50).
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52).
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni (SZ60).
- Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bárminemű szerves trágya kijuttatása tilos (SZ62).
- Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos (SZ63).
- A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges (SZ64).
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők (SZ67).
- A betakarítást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t (SZ69).
- A vetett (zöld) vagy fennhagyott (fekete) ugarsáv nem vegyszerezhető, azt kizárólag mechanikai gyomirtással lehet kezelni, július 1. után; a kaszálék a területről le nem hordható (SZ72).

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyrekonstrukciós jellegű javaslatok a gazdálkodással kapcsolatos javaslatok felsorolásával rögzítésre kerültek.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a kezelési egységhez sorolandó szántók és fiatal erdőtelepítések a jelölő fajok és élőhelyek megőrzése szempontjából másodlagosak, táji szinten is meghatározó azok jövőbeli hasznosításának a foka. A szántók intenzifikálása, tagosítása, kemizálása mind természetvédelmi, mind környezetvédelmi okokból kerülendő. A parlagterületeken alkalmilag a haris is megjelenik fészkelőként, így indokolt volt nevesíteni az a védőterület kijelölésére vonatkozó előírás javaslatot.

KE-6 kezelési egység: kiskertek, művelt és felhagyott gyümölcsösök

(a) A kezelési egység meghatározása:

A településsel közvetlen kapcsolatban álló kisparcellás hagyományos mezőgazdálkodás hajdani színterei, ahol elsősorban, és egymástól térben és időben nem feltétlenül különválasztva gyümölcs – és szőlőtermesztés, gyepgazdálkodás, szántóföldi, – és kapáskultúrák termesztése folyt. Állapotukat tekintve zömüket mára felhagyták, ritka a még használatban levő, vagy jó állapotban található terület. Használatba vonásuk esetén igen mozaikos, változatos élőhelyet biztosítanak, jelen állapotukban azonban inkább inváziós növények terjedésének kiindulópontjául és a legfőbb vadkárt okozó vaddisznó búvóhelyeül szolgálnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: E34 – Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfügyepek, H4 – Erdőssztyeprétek, felszáráz irtásrétek, száraz magaskórósok, OB – Jellegtelen üde gyepek, P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, S4 – Erdei- és feketefenyvesek, T8 – Extenzív szőlők és gyümölcsösök / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 082 (részben), 084 (részben), 095/2a, 096, 098/1, 0100 (részben), 1801/1a, 1801/1b, 1801/1d, 1801/1f, 1801/1g, 1801/1h, 1801/1j, 1801/1k, 1801/1l, 1801/1m, 1801/2a, 1801/2b, 1801/2c, 1801/2d, 1801/2f, 1801/2g, 1801/2h, 1801/2j, 1801/2k, 1801/2l, 1801/2m, 1801/2n, 1801/2p, 1801/2r, 1801/2s, 1968a, 1968b, 1969a, 1969b, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 2102, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150a, 2150b, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200,

2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243a, 2243b, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248a, 2248b, 2249a, 2249b, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277/1, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283/1, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290/1, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296/1, 2296/2, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309a, 2309b, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2341, 2342, 2343, 2344, 2401

- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a természetközeli mezőgazdálkodás elveinek alkalmazása a gazdálkodási tevékenység során.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó előírások:

- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges (GY27).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges (GY29).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani (GY99).
- Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni (GY101).
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak (GY102).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103).
- Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező (GY106).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).

- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül (GY109).

Szántóterületekre vonatkozó előírások:

- Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos (SZ01).
- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni (SZ09).
- Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható (SZ10).
- A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni (SZ18).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges (SZ20).
- Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos (SZ22).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Rovarölő szerek nem alkalmazhatók (SZ25).
- Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár (SZ28).
- Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t (SZ34).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).
- Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos (SZ43).
- Lejtőirányú művelés nem megengedett (SZ50).
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52).
- Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni (SZ60).
- Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos (SZ63).
- A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges (SZ64).
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vehetők (SZ67).
- A vetett (zöld) vagy fennhagyott (fekete) ugarsáv nem vegyszerezhető, azt kizárólag mechanikai gyomirtással lehet kezelni, július 1. után; a kaszálék a területről le nem hordható (SZ72).

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasolt a területen a gazdálkodás felújítása, a tulajdonosok motiválása, a gyümölcs-, - és szőlőkultúra felélesztése, mely magában hordozná a területek kezelését, állapotuk fenntartását vagy javítását is.

Szükséges lenne a vadállomány hatékony szabályozása, vagy kizárása a területről.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Nem támogatható a területen olyan infrastruktúra létesítése, vagy olyan jellegű tevékenység

engedélyezése, mely a jelölés alapjául szolgáló élőhely területének csökkenésével, vagy állapotának romlásával jár.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Jelen állapotukban a parcellák jelentős része gyepek mutatkozik, így gyepek előírás-javaslatok lettek főképp megfogalmazva. A dinamikus állapotot fenntartó gazdálkodás felhagyásával egyrészt a természetes szukcessziós folyamatok megindulása, másrészt a tudatosan telepített, vagy spontán terjedő invazív növényfajok előretörése, a rendszeresen előforduló szándékos gyújtogatás, a gyeptársulások degradálódása, elszegényedése és a vad, különösen a vaddisznó károsítása veszélyezteti a területek egykori állapotát. Ezzel párhuzamosan az idős, eltűnő genetikai értéket is képviselő gyümölcsfák a gyakori tűzkár miatt egyre gyengülnek, pusztulnak, a szőlőültetvények elvadulnak, kipusztulnak. Kíméletes, extenzív gazdálkodással, melynek során a kezelési javaslatok betartásra kerülnek, a területek kedvező állapotának visszaállítása megvalósítható.

KE-7 kezelési egység: telephely, út

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen természetvédelmi kezelés szempontjából nem releváns, viszont környezetvédelmi szempontból jelentős hatású objektumokat összefoglaló kezelési egység.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálat a:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: Á-NÉR: OB – Jellegtelen üde gyepek, S2 – Nemesnyárasok, U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók, U11 – Út- és vasúthálózat / érintett érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nincs érintettség
- érintett földrészlet(ek): Borsodbóta: 035, 068 (részben), 072, 094, Sata: 094
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A telephely üzemeltetését úgy szükséges kivitelezni, hogy onnan semmiféle környezeti terhelés ne irányuljon sem a lakott települések, sem felszíni vagy felszín alatti vízbázisok, sem a jelölő, vagy közösségi jelentőségű élőhelyek irányába.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A közutakra, az építésre, valamint a környezetvédelemre vonatkozó jogszabályok előírásai.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

- Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt) (E08).
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki (E09).

- Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően (E68).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok: nincsenek ilyen javaslatok.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok: nincsenek ilyen javaslatok.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az utak, telephelyek üzemeltetése veszélyt jelenthet mind a környező település, mind a természeti értékek szempontjából.

3.2.2. *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés*

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat az egyes kezelési egységek részletes leírásánál adtuk meg (pl. KE-4: idegenhonos erdőállományok szerkezetátalakítása, ill. KE-5: szántóterületek gyepesítése, gyepkonverzió).

3.2.3. *Fajvédelmi intézkedések*

A fajvédelmi intézkedések nagyrészt kapcsolódnak az élőhelykezelési intézkedésekhez. Például a gyepok hasznosítására tett javaslatok kedvezőek lehetnek a terület jelölő fajainak (leánykökörcsin /*Pulsatilla grandis*/, piros kígyószisz /*Echium russicum*/) fenntartása szempontjából. Speciális fajvédelmi intézkedésként jelentkezik a piros kígyószisz, leánykökörcsin magvetéssel történő felszaporítása, megerősítése, amennyiben az állományaik fokozatos csökkenést mutatnak a jövőben. Ez elsősorban a piros kígyósziszt érintheti rövidebb távon is, azonban a fajra jellemző nagyfokú lappangás miatt a beavatkozást előzetesen kutatásnak kell megelőznie.

3.2.4. *Kutatás, monitorozás*

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott monitorozási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és madárfaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, legeltetés) élővilágra gyakorolt hatására (jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel NBmR protokoll alapján)
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megisméltése javasolt 5 éves visszatérési idővel NBmR protokoll alapján).
- Az égetések (intenzitása, időbelisége) gyepekre vonatkozó hatásainak a monitorozása, elsősorban a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyongazdálkodott területein. Az égetések vizsgálatával tapasztalatokat nyerhetünk arra is, hogy az égetések az adott területen milyen módon használhatók fel akár a természetvédelmi kezeléseknél is (javasolt módszer: növénytakaró felmérések rögzített kvadrátok (mintaterületek) kijelölésével).

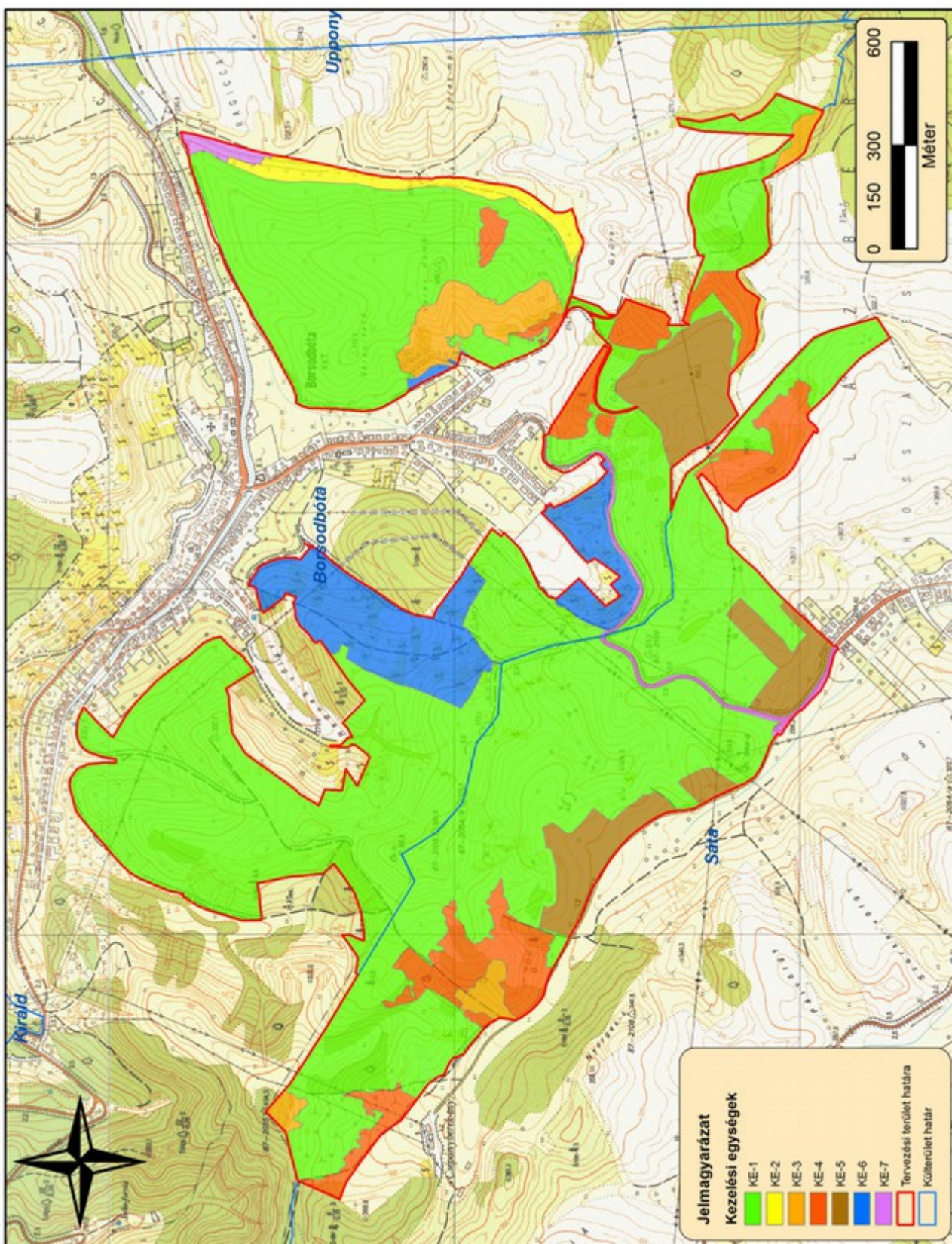
A jövőre nézve legfontosabbnak tartott kutatási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- Mivel a terület zoológia szempontból kevésbé feltárt, egyes – védett fajokat is tartalmazó – élőlénycsoportok (pl. lepkék, bogarak, egyenesszárnyúak) kiemelt kutatási prioritásként jelentkeznek (alapfaunisztikai felmérések: jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel).

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) keretében nem folyik monitorozás a tervezési területen. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésre álltak korábban is biotikai alapadatok, melyek jelen tervezés során kiegészültek a közösségi jelentőségű állatfajok felméréseivel.

Az európai uniós, határon átnyúló pályázati lehetőségek bővülésével egy, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által benyújtott és kivitelezett kutatási projekt is zajlott a tervezési területen: „Határmenti dombvidéki tájak természetvédelmi kezelését megalapozó biotikai kutatások” – 2013-2014. Projekt kódja: HUSK/1101/2.2.1/0156.

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészletek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészletek
KE-1	félszáraz gyepek, száraz legelők és cserjések		Borsodbóta: 057b (*), 057c, 058, 059, 060, 062/1b (*), 062/2, 062/4, 074, 075, 076, 077, 078, 080, 081/1, 081/2, 082 (*), 084 (*), 090, 091, 092, 093, 0100 (*), 0102, 0112, 0113, 0115, 0116/1, 0116/2, 0117, 0118, 0119, 192, 195, 1945/2, 1967, 2101/1, 2101/3, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 3135, 3136, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, Sáta: 013a, 013b, 014/10, 014/11, 014/14 (*), 014/15, 014/16a, 014/16b (*), 014/16c, 014/16g (*), 014/16h, 014/2, 014/3, 014/4, 014/6, 014/7, 014/9, 015 (*), 016/3, 016/4, 016/5, 016/6, 016/7 (*), 016/8 (*), 088, 089/2a, 093/1, 093/3 (*), 093/4	Borsodbóta: 17 B, Sáta: 13 CE (*), 13 H (*)
KE-2	völgytalpi mocsárrétek, magasásosok, ligeterdő fragmentumok		Borsodbóta: 067, 068 (*), 069, 070, 071, 073	Nincs érintettség
KE-3	honos zonális erdők		Borsodbóta: 057b (*), 082 (*), 083/1, 083/2, 083/3, 084 (*), 085 (*), Sáta: 014/14 (*), 014/16a, 015 (*), 016/11b (*), 016/7 (*)	Borsodbóta: 14 A (*), 22 A1 (*), 22 B, Sáta: 13 B (*), 13 G (*), 13 J (*)
KE-4	akácusok és egyéb származékterdők		Borsodbóta: 063, 079, 084 (*), 085 (*), 088, 089, Sáta: 014/14 (*), 014/16a, 014/16h, 015 (*), 016/11b (*), 016/7 (*), 016/8 (*), 089/2b	Borsodbóta: 9 A, 9 B, 9 C, 11 A, 14 A (*), 15 A, Sáta: 13 A (*), 13 B (*), 13 C, 13 CE (*), 13 E, 13 G (*), 13 H (*), 13 J (*), 13 NY (*), 15 A, 15 NY
KE-5	szántóterületek és fiatal erdőtelepítések		Borsodbóta: 061, 062/1a, 062/1b (*), Sáta: 014/16b (*), 014/16d, 014/16f, 014/16g	Borsodbóta: 28 A, 28 B1, 28 B2, 28 NY

			(*), 093/3 (*)	
KE-6	kiskertek, művelt és felhagyott gyümölcsösök		Borsodbóta: 082 (*), 084 (*), 095/2a, 096, 098/1, 0100 (*), 1801/1a, 1801/1b, 1801/1d, 1801/1f, 1801/1g, 1801/1h, 1801/1j, 1801/1k, 1801/1l, 1801/1m, 1801/2a, 1801/2b, 1801/2c, 1801/2d, 1801/2f, 1801/2g, 1801/2h, 1801/2j, 1801/2k, 1801/2l, 1801/2m, 1801/2n, 1801/2p, 1801/2r, 1801/2s, 1968a, 1968b, 1969a, 1969b, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 2102, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150a, 2150b, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243a, 2243b, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248a, 2248b, 2249a, 2249b, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274,	Nincs érintettség

			2275, 2276, 2277/1, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283/1, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290/1, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296/1, 2296/2, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309a, 2309b, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2341, 2342, 2343, 2344, 2401	
KE-7	telephely, út		Borsodbóta: 035, 068 (*), 072, 094, Sáta: 094	Nincs érintettség.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területébe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület át-fed az országos jelentőségű Lázberci Tájvédelmi Körzettel, melynek természetvédelmi kezelési ter-vének elfogadásáig, a természetvédelmi területekre vonatkozó általános szabályokat a természet vé-delméről szóló 1996. évi LIII. törvény állapít meg. *Ex lege* védett terület vagy érték a tervezési terü-leten nem található.

A tervezési területen dominál a magántulajdon, a kis – közepes birtokméretek a jellemzőek. A tá-mogatási célprogramok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek) kedvezőnek te-kinthető.

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A területen földhasználati adottságai, mezőgazdasági meghatározottsága révén a területen a lehívha-tó agrártámogatások jelenleg is meghatározóak (pl. a gyepek és szántók összkiterjedése közel 70%; a magántulajdon a meghatározó a tulajdoni szerkezetben). A terület zártkertjeinek hasznosítása eset-leges, zömük felhagyott állapotú, így itt a gazdálkodási aktivitási kedv eleve alacsonyabb. A hasz-nosítható legelőterületek érintett blokkjain a Natura 2000 gyepekompensáció lehívható.

Az erdők jórészt magántulajdonban vannak így a Natura 2000 erdőkompensációs támogatás is elér-hető a területen. Jelentős a területen a fásítások szerepe és kiterjedése is. A motivációt azonban csökkentheti, hogy a fásításokhoz képest az erdőtervezett erdőkre szigorúbb szabályozási rendszer vonatkozik, illetve az erdők természetessége és kora – s így az elnyerhető támogatás – alacsony.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági te-rület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánk-ban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható te-rületként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme

– SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszernek betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson (23/2013. (IV.09.) VM rendelet) felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszerek

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A tervezési terület vonatkozásában azt is figyelembe kell venni, hogy nem maga a legelő állatállomány nagysága a kulcstényező a legeltetési rendszer értékelésekor (lásd túllegeltetés – alul hasznosítás), hanem az időjárástól nagymértékben függő legelőterületek „minősége” (pl. a fűhozam mennyisége). Az adaptív kezelési igényeket figyelembe véve, nem javasolt konkrét legeltetési sűrűsége (állategység/ha) vonatkozó előírás-javaslatok megtétele. Az egységes területalapú támogatás feltételeként megjelenő helyes mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírások, illetve a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet földhasználati előírásai, valamint a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályai nem feleltethetők meg minden esetben a tervezési területen megfogalmazott, közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelmét szolgáló javaslatoknak.

Szükségesnek mutatkozik az olyan földhasználati előírásokat és kompenzációs támogatásokat tartalmazó jogszabályi háttér, amely lehetővé teszi az adott Natura 2000 területen jelölő státuszú élőhelyek és fajok igényeire épülő, területspecifikus megoldásokat.

A javasolt elemek egyike a gyepterületen foltokban található cserjések valamint a erózióknak legjobban kitett és egyben jelölő növényfajok tömeges előfordulásával is jellemezhető gyeprészek kímélete a tervezési területen. Az ily módon alul hasznosított, természetvédelmi szempontból pedig igen fontos területegységeken a gazdálkodót (földhasználó) kompenzációs támogatás kell, hogy megilletse. A cserjés foltok kíméletében jelentős előrelépésnek tekinthető támogatási oldalról az, hogy 2014-től a helyes mezőgazdasági és környezeti állapot (HMKÁ) keretében a kunhalmok és a gémeskutak mellett védendő tájelemnek minősülnek a fa-és bokorcsoportok is.

Az idegenhonos vagy inváziós növényfajok térségi jelenlétéhez kapcsolódóan, új előírás javaslat (korlátozás) megfogalmazása lenne kívánatos: Inváziós fajok (pl. energiacélú ültetvények /akác – *Robinia pseudoacacia*, fűz – *Salix* spp., energiafű, stb./ telepítésének korlátozása a Natura 2000 terület szélétől számított 200 m-en belül. Ez a szabályozás jelenleg csak inváziós fásszárúaknál és védett természeti területekre van megállapítva. Táji szinten a legjelentősebb veszélyforrásként az inváziós fajok spontán térhódítása jelentkezik. Esetleges támogatási rendszerben szereplő erdőtelepítés (pl. akác fafajjal) a jelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek esetében további veszélyforrásként jelentkezne.

3.3.2. Pályázatok

A dombvidéki és hegyi rétek rekonstrukciója, a legeltető állattartás visszaszorulása miatt fellépő cserjésedés, beerdősülés megakadályozása, mozaikos, gyepes, fajgazdag élőhelyek visszaállítása, a területek kaszálásra, legeltetésre alkalmassá tétele a legfontosabb célja a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében végzett beruházásoknak. A tervezési területen az alábbi ingatlanok érintettek legelőrekonstrukcióval: Borsodbóta 069, 078, 0102.

- A projekt neve: Dombvidéki és hegyi rétek kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (azonosítója: KEOP - 3.1.2/2F/09-11-2012-0013).
- A projekt időtartama: 2013. január 1. – 2015. június 30.

3.3.3. Egyéb

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében végzett legelő-rekonstrukciót követően a szükséges kezeléseket (legeltetés, kaszálás) a nemzeti park igazgatóság saját vagyongazdálkodásában vagy bérleti szerződés keretében fogja tudni biztosítani.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A tervkészítés során végzett kommunikációs tevékenységek célja, hogy a tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyeit és fajait, a természetvédelmi célkitűzéseket és a megőrzéshez, illetve fejlesztéshez szükséges intézkedéseket bemutassa a célcsoportoknak (érintetteknek). A nyílt tervezés során az érintetteknek lehetőségük volt észrevételeik megismertetésére, ezáltal közvetve a tervkészítés folyamatában is közreműködhetnek. Az ütközési pontok feltárása kiemelt prioritással bírt, melynek eredményeképp a gazdálkodók, területkezelők számára a Natura 2000 hálózat és annak működtetése is ismeretbővülést jelenthetett.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban:

<http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tertivevény	Üisz: 34-6/1/2014. 26 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén))	2014.01.20.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	Üisz: 34-6/4/2014. hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 13 fő (tulajdonos/földhasználó – 4 fő; önkormányzat – 1 fő; hatóság – 3 fő; BNPI – 5 fő)	2014.01.28.
Nyomtatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyep és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A terepbejáráson, ill. a fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (10 db)	2014.08.29.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-6/6/2014. emlékeztető résztvevők száma: 6 fő (tulajdonos/földhasználó – 4 fő; hatóság – 3 fő; önkormányzat 1 fő; BNPI – 2 fő, egyéb érdeklődő – 1 fő;)	2014.08.29.

Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-6/5/2014.	2014.08.22.
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013.07.05.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (1 ha feletti leválogatás, 9)
Erdőgazdálkodók	Északerdő Zrt., magánerdő tulajdonosok (3)
Vadgazdálkodók	Vadásztársaság (651010 sz. Földtulajdonosi Vadászközösség, Miskolc)
Területhasználók (egyéb)	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ TIGÁZ Tiszántúli Gázszolgáltató Zrt.
Önkormányzatok	<ul style="list-style-type: none"> Borsodbóta Község Önkormányzata Sáta Község Önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság Ózdi Járási Földhivatal Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltség
Civil szervezetek, köztestületek	<ul style="list-style-type: none"> Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, B.-A.-Z. Megyei Igazgatósága Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Észak-Borsodi LEADER Unió Helyi Közösség Egyesület
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Borsod Abaúj Zemplén Megyei Kormányhivatal Ózd Járási Hivatal Járási Földhivatala 10.049/2014. ügyiratszámú levelében az alábbi kikötést tette:

„Biztosítani kell a kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területeken is a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5. § (1) bekezdésében leírtak az, azaz, hogy a földhasználó köteles a termőföldet művelési ágának megfelelő termeléssel hasznosítani, vagy termelés folytatása nélkül a talajvédelmi előírások betartása mellett a gyomnövények megtelepedését és terjedését megakadályozni (hasznosítási kötelezettség).” Mivel a hasznosítási kötelezettséggel ellentétes javaslat a Natura 2000 fenntartási tervben nem szerepel, így a tervekészítő részéről ez a tervmódosítást nem indokolt.

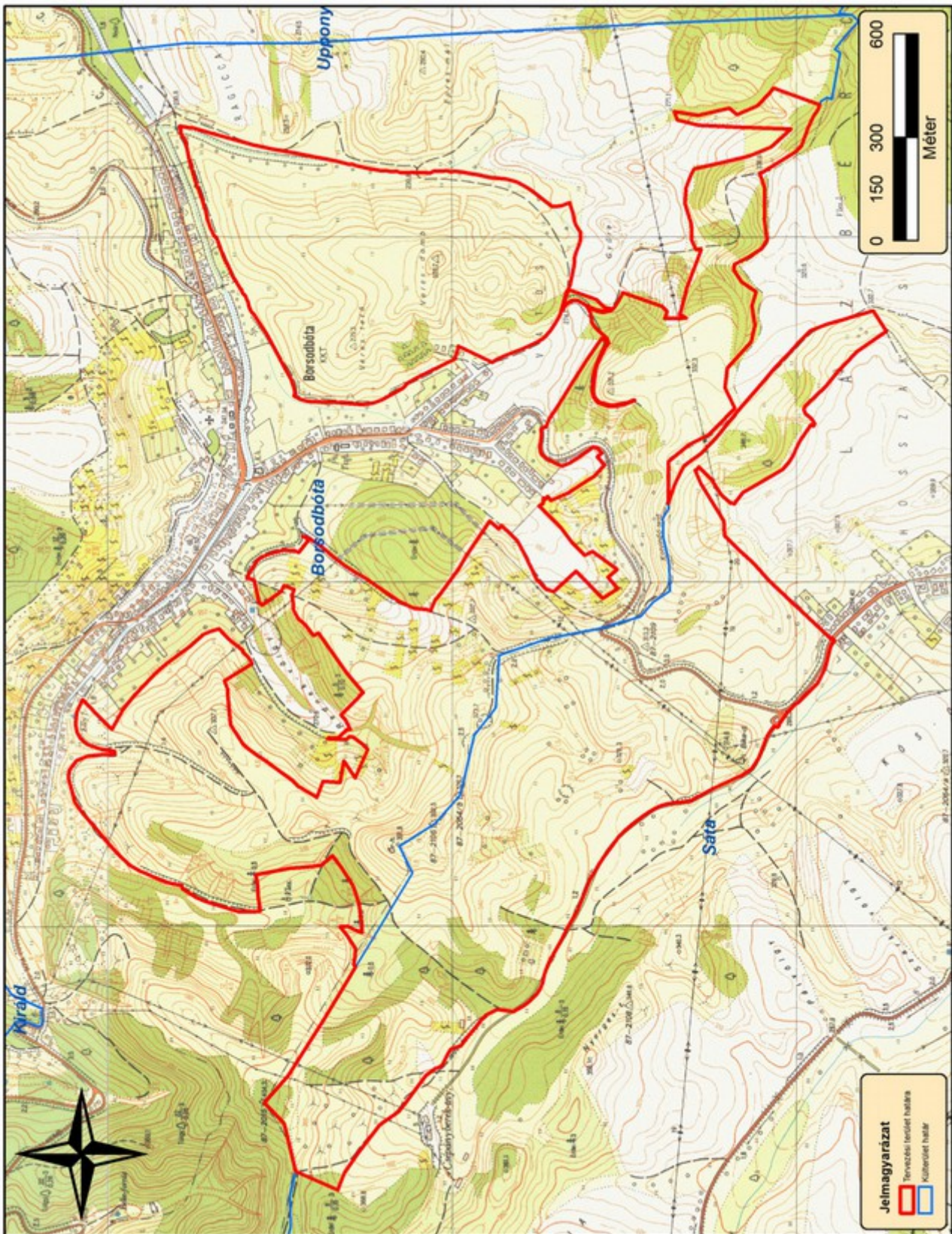
A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága BOG/01/789-4/2014. ügyiratszámán tett észrevételeket a tervezési terület erdőterületei vonatkozásában (BNPI ikt. szám: 34-6/7/2014.). Az erdészeti hatóság az erdőterületekkel érintett kezelési egységek esetén ellentmondásra hívta fel a tervkészítő figyelmét az adott az erdőrésztetek természetességi besorolását illetően (kultúrerdők, származékerdők). A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság jelezte, hogy a tervkészítés keretében részletes élőhelytérképezés történt a tervezési területen, melynek eredményeit használtuk fel az egyes kezelési egységek lehatárolásánál. Ennek összefoglalását a 3.2.5 pontnál szereplő táblázat ismerteti. Itt látható, hogy egyes erdőrésztetek érintettsége csak részleges az adott kezelési egységek lehatárolásánál (nevesítve: KE-3 honos zonális erdők és KE-4 akácok és egyéb származékerdők). Ebből következően egy adott erdőrésztlet erdészeti nyilvántartása (Országos Erdőállomány Adattár) és a tervben lehatárolt kezelési egységgel történő megfeleltetése között eltérés mutatkozhat (pl. egy akác kultúrerdő természetességi állapotú erdőrésztletnek van egy még honos fafajokkal jellemezhető – erdészeti nyilvántartásban nem elhatárolt – részegysége). Ebből következően lettek megfogalmazva a kezelési egységre vonatkozatható kezelési előírás javaslatok a hivatkozott útmutató alapján. Az igazgatóságunk az egyeztetési tervdokumentáció készítése során egyértelműen kiemelte és megkülönböztette az érintett kezelési egységek (KE-3 és KE-4) esetén a „gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatoknál” a „kötelezően betartandó” és az „önkéntesen vállalható előírások-javaslatokat”.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. képviselői a fórumon elmondták, hogy a területen érintett út mentén kaszálást kell végezniük, amelynek időpontját a BNPI területen illetékes örével fogják egyeztetni.

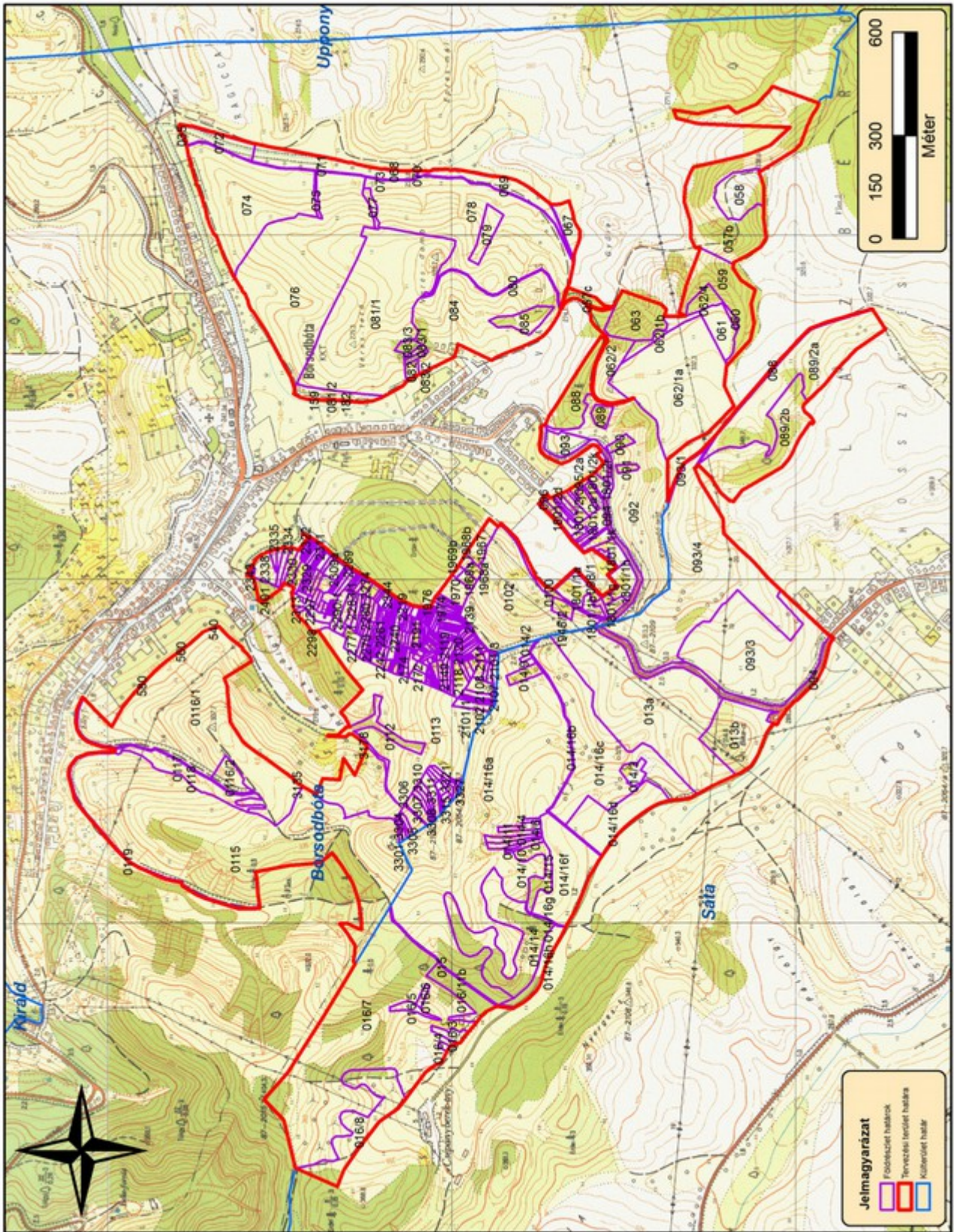
A 3.4.2 pontnál listázott további érintettektől (magántulajdonosok, területkezelők, önkormányzatok, hatóságok, civil szervezetek) írásos véleményt a tervdokumentációval kapcsolatban nem kaptunk.

4. Térképek

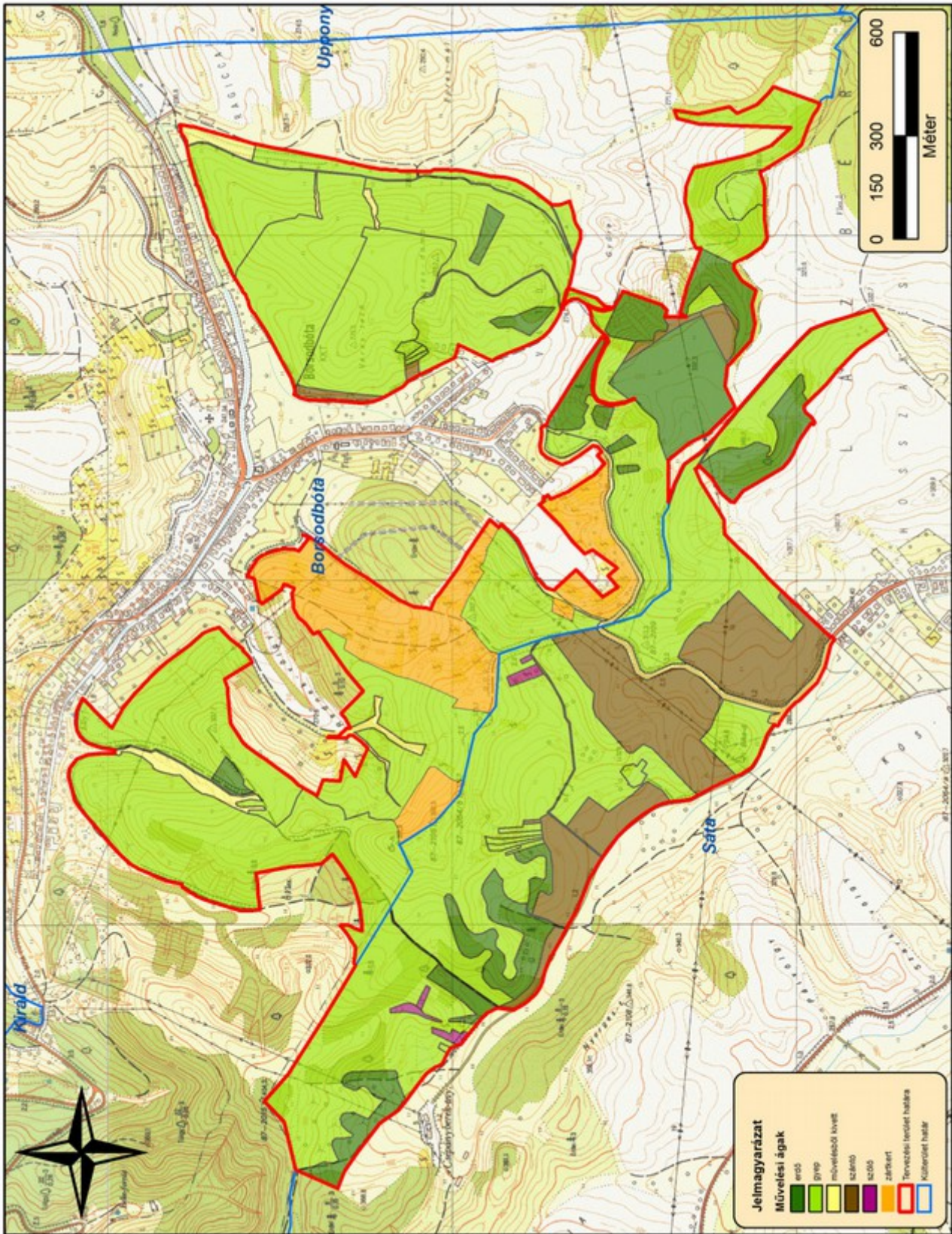
- 1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2. ábra: A tervezési terület ingatlanyilvántartási térképe
- 3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe
- 7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe
- 8. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (leánykökörcsin)
- 9. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe II. (piros kígyószisz)

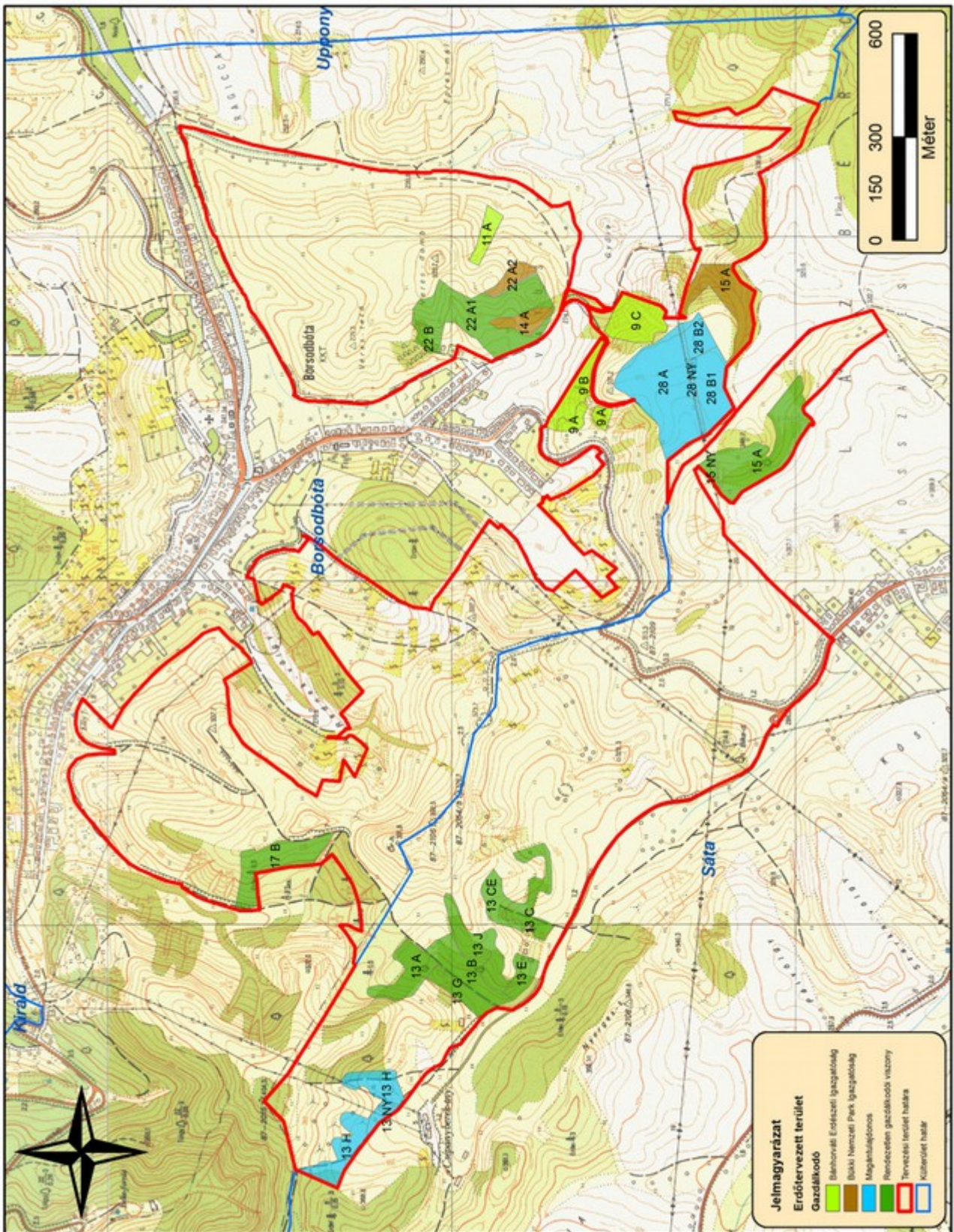
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

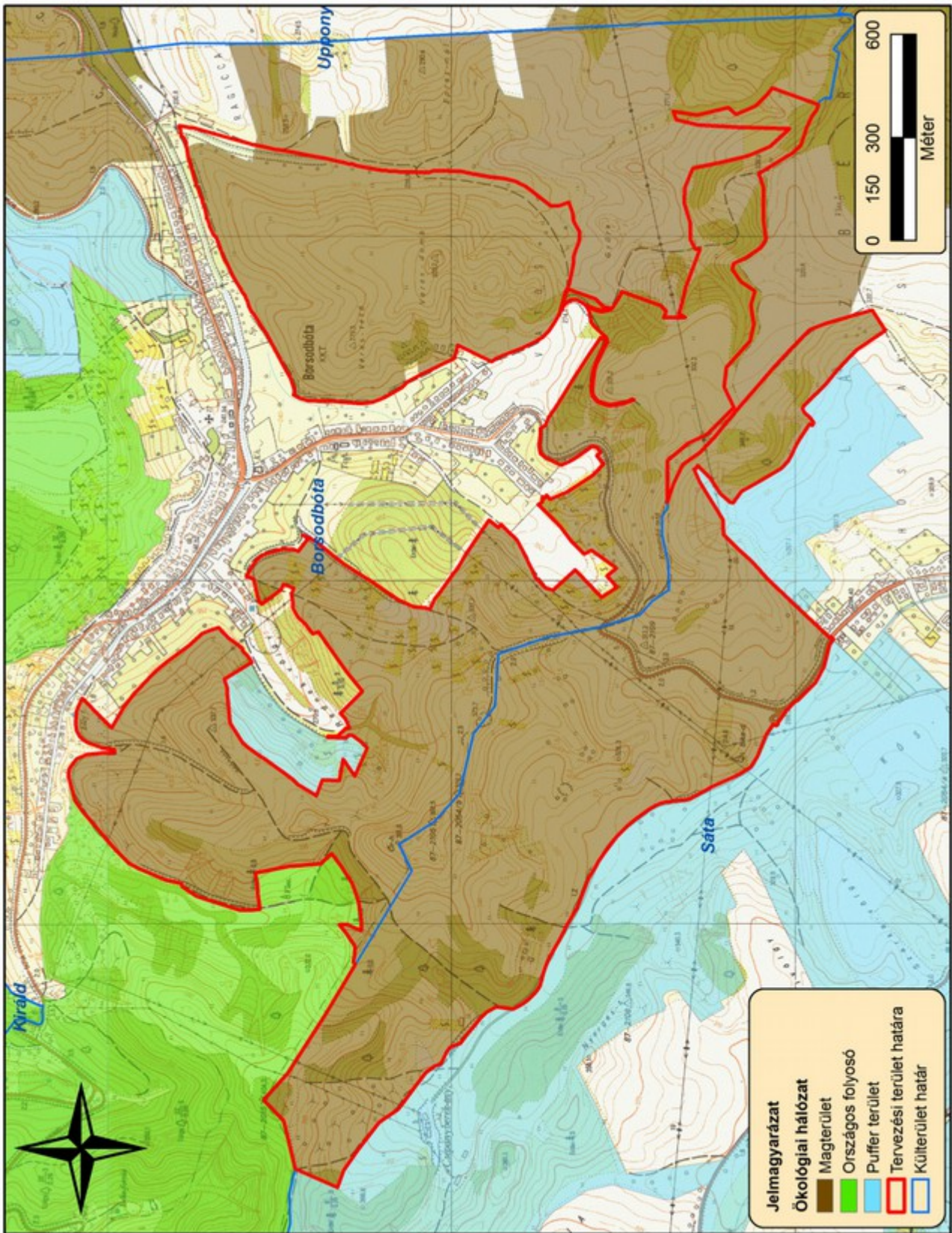
2. ábra: A tervezési terület ingatlannyilvántási térképe (2014)

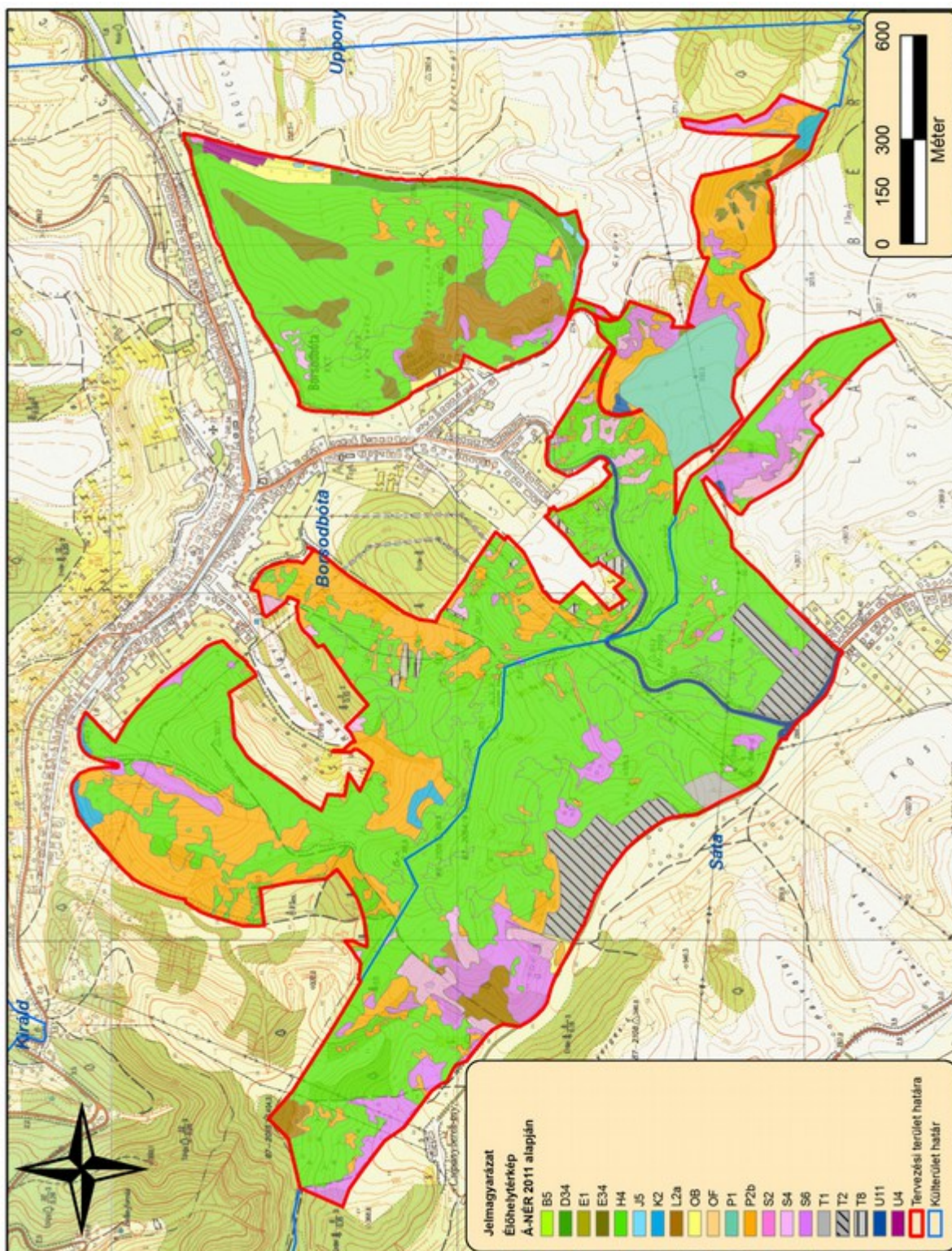
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)

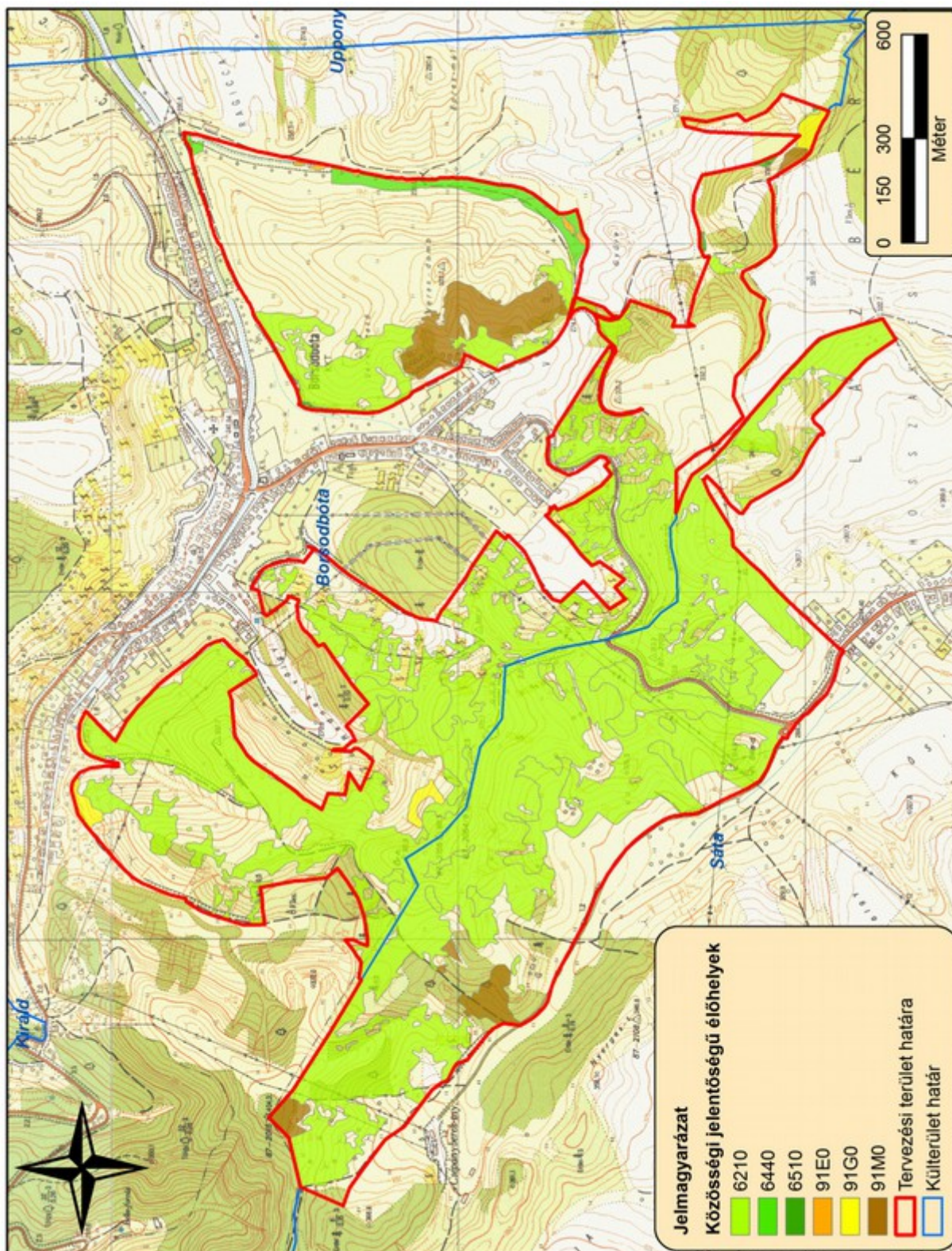
4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (2014)

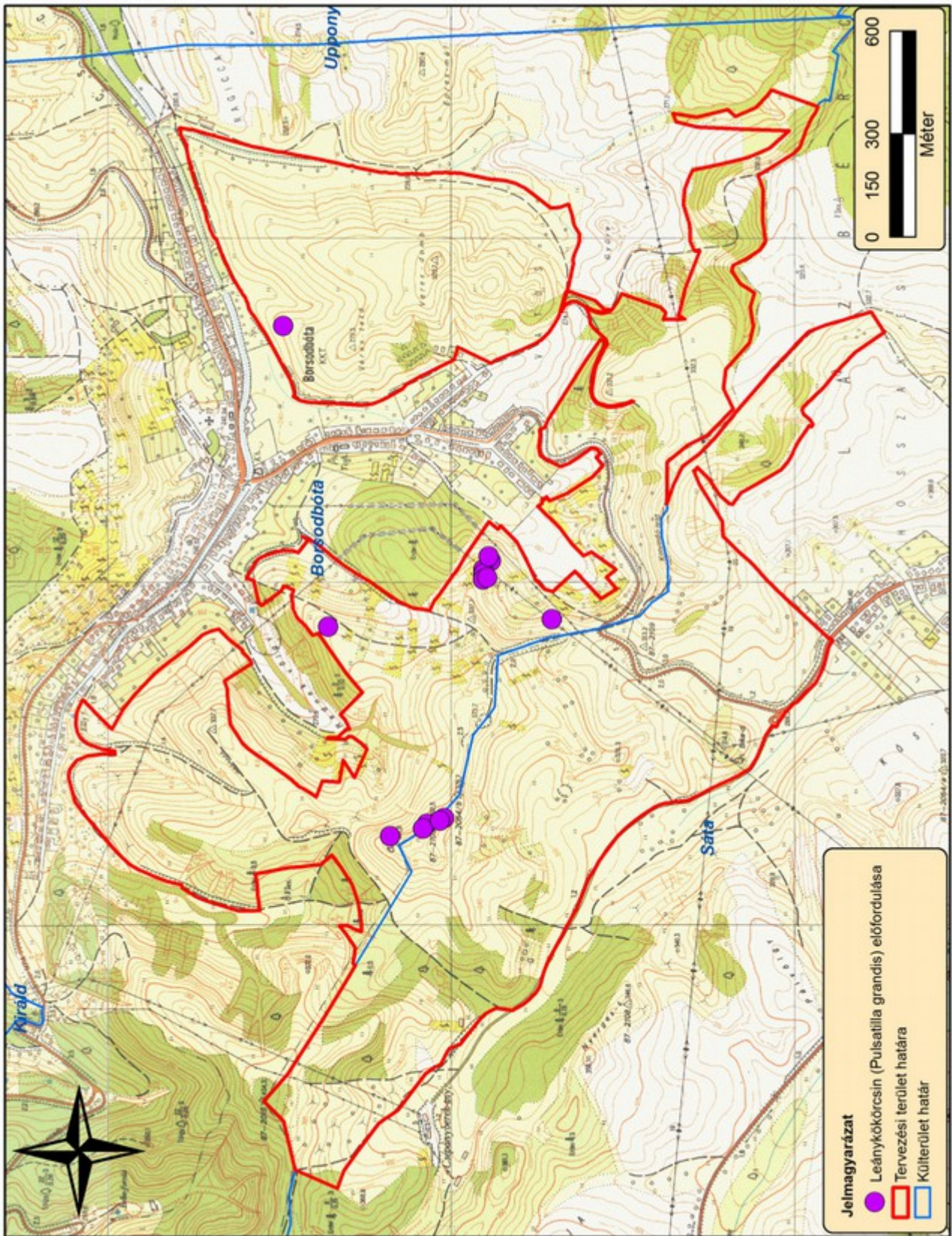
5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)

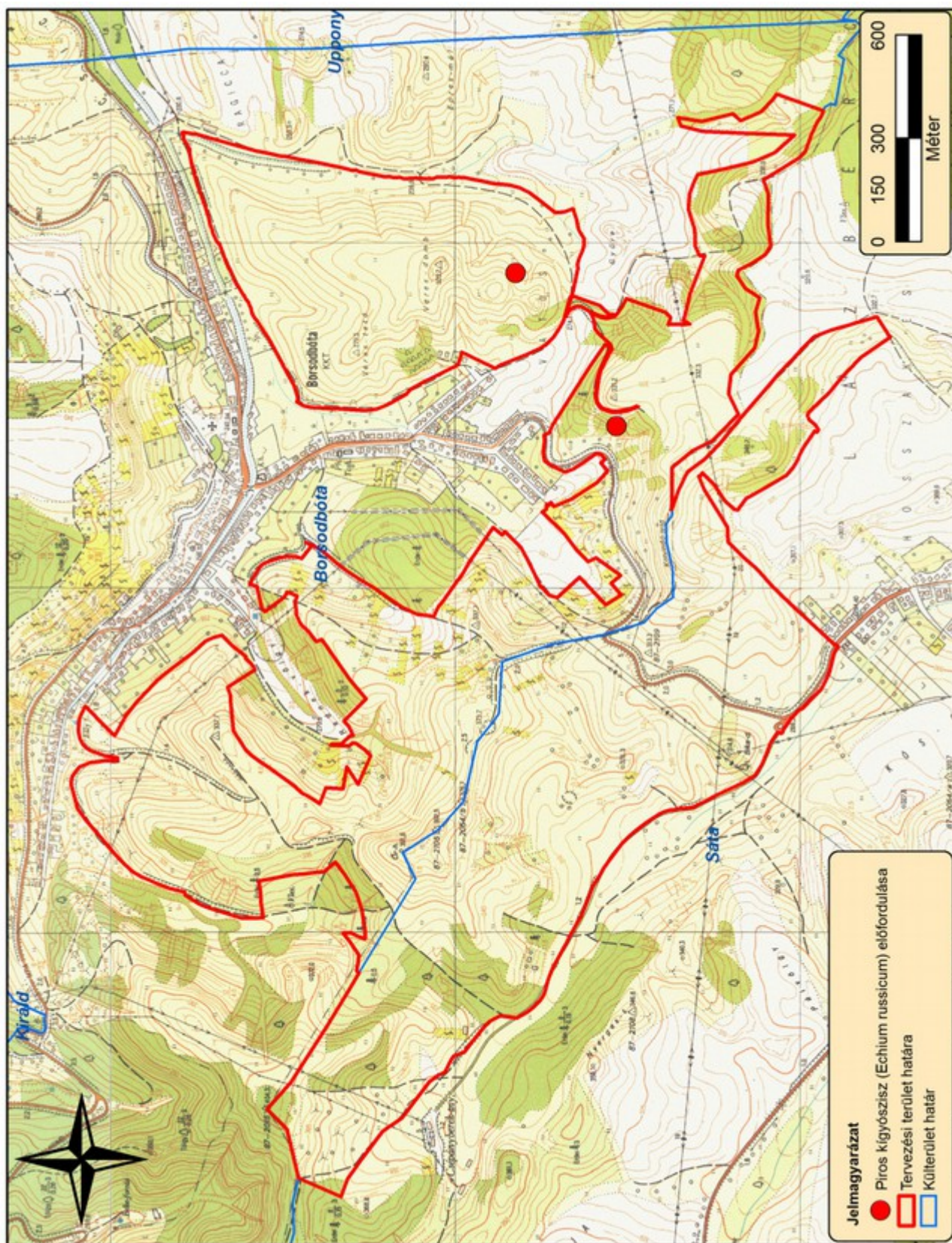
6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (2014) (B5 - Nem zombékoló magassárrétek D34 – Mocsárrétek; E1 - Franciaperjés rétek; E34 - Hegy-dombvidéki sovány gyepek; H4 - Fél-száraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdősztyeprétek; J5 – Égerligetek; K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek; L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet P1 - Óshonos fajfajú fiatalosok P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; S2 – Nemesnyárasok; S4 - Ültetett erdei- és fekete-fenyvesek; S6 - Nem őshonos fajfajok spontán állományai; T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák; T2 - Éve-lő, intenzív szántóföldi kultúrák; T8 - Extenzív szőlők és gyümölcsösök; U4 - Telephelyek, roncsterületek; U11 - Út- és vasúthálózat.)

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe (2014) (6210 - Meszes alapköze-tű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei; 6510 - Sik- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officina-lis*); 91E0 - Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdő (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91G0 - Pannon gyertyános-tölgyesek; 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek)

8. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (leánykőröcsin) (2014)

9. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe II. (piros kígyószisz) (2014)

5. Fotódokumentáció

1. kép: Facsoportokkal tarkított felszárraz gyepék a Kotyindó-tetőn

2. kép: A gyepék legeltetése megszűnt, a cserjésedést az égetés fékezi meg

3. kép: Völgytalpi fűzliget és magaskórós

4. kép: Peremhelyzeti szántóterületek, felette fasávokkal tagolt félszáraz gyep

5. kép: Előzetes tervkonzultáció az érintettekkel (Borsodbóta P.H. 2014.01.28)